

ЗНАЧЕННЯ АНІМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В СУЧАСНІЙ ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто типологію анімаційної діяльності, визначено коло основних понять, розкрито аспекти, що визначають зростання ролі даного виду діяльності для залучення туристів.

Ключові слова: анімація, дозвілєві центри, глобалізація, урбанізація, рекреаційний ефект, рекреаційна анімація, туристична анімація.

В статье рассматривается типология анимационной деятельности, определён круг основных понятий, раскрыты аспекты, определяющие возрастание значимости данного вида деятельности для привлечения туристов.

Ключевые слова: анимация, досуговые центры, глобализация, урбанизация, рекреационный эффект, рекреационная анимация, туристическая анимация.

Considered is an animation activity typology, the range of the main notions has been defined as well as aspects affecting its enhancing aimed at attracting more tourists.

Key words: animation, leisure centres, globalization, urbanization, recreation affect, recreational animation, touristan animation.

Постановка проблеми. Більшість розвинутих держав світу на сучасному етапі вступили у постіндустріальну стадію свого розвитку, характерною особливістю якої є те, що відбувається значне зростання сфери послуг та сервісних галузей у загальній структурі господарювання. Постіндустріальне суспільство визначає своїм пріоритетом якість життя, тобто можливість отримувати послуги найвищого гатунку.

XXI ст. має стати періодом переходу до людини, „яка одухотворяє світ усередині себе”, тобто від „homo sapiens” („людина розумна”) до „homo animates” („людина одухотворена”) Сучасна анімація визначається як формула „трёх D”: delassiment (фізичний відпочинок, розслаблення) – divertissement (розваги) – development (розвиток) [10, с. 55].

Все більш актуальним в наш час стає необхідність у повноцінному відпочинку, що пов'язано з безпрецедентним темпом життя, із зростанням емоційними навантаженнями. Все це визначає підвищення ролі рекреаційної діяльності, тобто діяльності людини у вільний час, яка здійснюється з метою відновлення його фізичних і психологічних сил. При цьому вважається, що рекреаційний ефект досягнуто у випадку, коли людина починає відчувати стан психофізіологічного комфорту та готовність до нових навантажень. Таке завдання з успіхом вирішує туристична подорож в сполученні з якісно організованим анімаційним супроводом.

Світовий досвід діяльності організаторів туристичної діяльності показує, що вони все більше зусиль спрямовують на урізноманітнення, поживлення, підвищення атрактивності турів незалежно від видів туризму. Український туризм сьогодні не може конкурувати з передовими туристичними країнами світу в темпах удосконалення галузі. Однією з

причин такого стану речей – відсутність чітко окреслених шляхів застосування нових технологій, в тому числі і анімаційних. Відтак постає проблема розробки і впровадження у практику вітчизняної туристичної діяльності анімаційних програм.

Аналіз досліджень і публікацій. Тема анімації дозвілля досліджується науковцями, зокрема французькими вченими, починаючи з середини ХХ століття – Ж.Дюмазедьє, П. Безнар, Р.Лабурьє, які зазначали, що феномен анімації має подвійне значення: з одного боку, як метод пристосування і соціальної терапії, з іншого – як ідеологія звільнення через участь [7].

Питанням дослідження активного, культурного, рекреаційного дозвілля, сучасного менеджменту туристичної анімації присвячені праці російських науковців. Ю.А. Стрельцов акцентує увагу на актуальності аналізу анімаційної діяльності у вільний час [9], Н.І.Гараніна, й І.І. Булигіна [2] Т.І. Гальперіна [3] запропонувала методику сценарно-режисерської розробки анімаційних заходів. Вітчизняні дослідники також висвітлюють різні аспекти анімації в рекреаційно-туристичній діяльності. С.М. Килимистий [4] вперше комплексно досліджує анімацію туризму як культурно-рекреаційну діяльність, С.І. Байлик [1] розкриває спортивно-оздоровчі аспекти готельної анімації, О.І. Міхо [8], окреслює коло питань підготовки фахівців сфери туризму до організації анімаційної діяльності. Щоправда, єдиних підходів до сутності рекреаційно-туристичної анімації, розробки і шляхів впровадження анімаційних програм в умовах сучасного українського туристичного бізнесу ще не визначили.

Мета статті. Проаналізувати чинники, що впливають на формування анімаційних послуг, висвітлити основні функції та напрямки анімаційної діяльності та визначити можливості впровадження у практику вітчизняної туристичної діяльності анімаційних програм, застосовуючи зарубіжний досвід.

Виклад основного матеріалу. Анімація в туризмі – порівняно нове поняття, хоч термін „анімація” існує ще з часів Стародавнього Риму. Він походить від латинського „anima” – душа; „animatus” – одухотвореність і означає залучення до активності.

Термін „анімація” застосовувався на початку ХХ ст. у Франції у зв'язку із введенням закону про створення різноманітних асоціацій і трактувався як діяльність, спрямована на активізацію інтересу до культури, художньої творчості.

У туризмі анімація поживає, активізує, одухотворяє відпочинок туристів.

Метою анімаційної діяльності є супроводження (спрямування) відпочинку людини до фізичного відновлення (фізичний відпочинок) через відчуття радості та задоволення (розваги) і задоволення потреб в творчій відтворюючій діяльності (розвиток) [8, с. 472].

У світовій практиці туристичного бізнесу та індустрії гостинності анімація виступає у різних якостях і формах. Найчастіше її пропонують як

одну із туристичних послуг. Аналіз форм анімаційної діяльності в туризмі дозволяє окреслити два основні типи анімації:

- Рекреаційна анімація – комплекс активізуючих культурно-розважальних програм, що сполучається з лікувально-оздоровчими програмами в межах рекреаційного закладу;

- Туристична анімація – це туристична послуга, під час якої турист залучається до активної діяльності [2, с. 20].

Характерна риса туристської анімації – особистий контакт аніматора (менеджера туристської анімації) і туриста, людська близькість, взаємна участь аніматора і туриста у розвагах, що пропонуються анімаційною програмою туристичного комплексу [5, с. 172].

Підвищення ролі анімації у розвитку сучасного туризму визначається об'єктивними передумовами. Реаліями сьогодення стало таке явище як глобалізація. У галузі міжнародного туризму глобалізація знаходить своє втілення у наступних напрямках:

- поява нових туристичних ринків;
- укрупнення туристичних підприємств;
- розширення міжнародної співпраці у галузі туризму;
- втілення єдиних міжнародних стандартів обслуговування туристів;
- розповсюдження глобальних комп'ютерних систем бронювання туристичних продуктів.

Процес глобалізації, крім безумовних досягнень у світовій економіці, призводить до погіршення фізичного і духовного стану здоров'я людства. До факторів, що викликають ці негативні явища щодо погіршення здоров'я людини можна віднести наступні:

- бурхливий розвиток інформаційних технологій – обсяг інформації постійно зростає;

- нові та значно збільшені вимоги до кадрових ресурсів, що спонукає людей до більш інтенсивної праці;

- загострення конкуренції та зростання нестабільності в економіці також не найкращим чином відбиваються на людині.

При цьому людство живе під постійною загрозою тероризму та глобальних катастроф. Свій негативний вплив на стан здоров'я людини здійснюють такі супутники сучасного життя, як різні фактори погіршення екологічної ситуації, постійний психологічний тиск, обумовлені нестабільністю оточуючого людину середовища, фізична та психологічна стомленість, брак часу і сил на творчість та улюблену справу (хобі). Ситуація ускладнюється значною урбанізацією останніх років. Процес, що розпочався після другої світової війни, набрав обертів і на сьогоднішній день міське населення розвинутих держав складає 70-89% від загального населення країни. Міста з населенням більше мільйона осіб стали повсякденними явищем сучасності [6, с.14].

Концепція створення промислових підприємств у якості містоутворюючих елементів, яка прийнята у нашій країні за часів Радянської влади, не дозволяє людині повноцінно відпочити після фізично

та емоційно важкого робочого або навчального дня. Сучасні міста, особливо мегаполіси, характеризуються великою кількістю закритих, позбавлених сонця, а іноді природного світла просторів. У зв'язку з тим, що кількість парків і садів в таких населених пунктах не відповідає кількості населення, незважаючи вже на промислові підприємства і транспорт, які поглинають кисень, регенерація кисню у повітряному середовищі може бути порушеною. Такого ґатунку втрати створює умови для хвороб і непрацездатності підростаючого покоління.

Тому природною реакцією людей, які повсякденно відчують такий негативний тиск, є бажання вирватись із звичного кола, приторкнутись до природи, отримати нові враження, придбати нові або давно забуті духовні цінності, опинитись у новому колі спілкування, нарешті отримати можливість побути у русі, відчути себе у середовищі відпочинку і розваг.

Ця тяжка ситуація має один позитивний аспект – вона сприяє підвищенню туристичного попиту. У таких умовах туристичний відпочинок постає перед сучасними людьми як форма всебічного оновлення особистості.

При цьому особливий інтерес у потенційних туристів викликають різні види спортивно-самодіяльного туризму, хобі-тури, екологічні тури, екскурсійно-розважальні маршрути та лікувально-відновлювальні послуги.

Більше того, зміни в основній туристичній мотивації призвели до змін змісту туристичного продукту, який користується попитом. Привабливий з точки зору сучасного споживача туристичний продукт крім традиційного розміщення та харчування має включати додаткові елементи, спрямовані на задоволення потреб у розвагах, веселому проведенні дозвілля в емоційному розвантаженні. При цьому вважається, що рекреаційного ефекту досягнуто у випадку, якщо людина починає відчувати психофізіологічний комфорт та готовність сприймати нові навантаження. Подібне завдання безперечно може виконати туристична подорож у співвідношенні з відповідно організованим анімаційним супроводом.

Із трьох головних рекреаційних функцій (лікувальної, оздоровчої, і пізнавальної) туристська анімація виконує безпосереднім чином дві функції – спортивно-оздоровчу і пізнавальну. Опосередковано у відповідних умовах виконується і лікувальна функція. В практиці анімаційної справи для цільового конструювання анімаційних програм можна виділити наступні функції туристичної анімації:

- адаптаційна функція, яка дозволяє перейти від повсякденного середовища до вільного, дозвілєвого;
- компенсаційна функція, яка звільняє людину від фізичної та психологічної втоми повсякденного життя;
- стабілізуюча функція, яка створює позитивні емоції та стимулює психічну стабільність;
- оздоровча функція, яка спрямована на відновлення фізичних сил людини;

- інформаційна функція, яка надає можливість отримати нову інформацію про країну, регіон, людей і т.п.;
- освітня функція, яка дозволяє набути і закріпити в наслідок яскравих вражень нові знання про оточуючий світ;
- вдосконалююча функція, яка призводить до інтелектуального і фізичного удосконалення;
- рекламна функція, яка надає можливість через анімаційні програми зробити туриста носієм реклами про країну, регіон, туристичний комплекс, готель, тур фірму тощо;

Виходячи із внутрішніх потреб, інтересів, рівня культури та існуючих можливостей людина під час відпочинку може брати участь у різноманітніших видах анімаційної діяльності. Можливі напрямки анімаційної діяльності показані в таблиці 1.

Наші західні колеги в частині анімаційної роботи з туристами та надання їм широких можливостей для розваг давно нас обійшли. У зарубіжних готелях вже на стадії проектування передбачаються спеціальні і відповідно оснащені приміщення та майданчики для роботи анімаційних команд. У своїй діяльності вони використовують новітні досягнення науки і техніки. Фахівці можуть перетворити місцевість із досить незначними природними ресурсами у туристичний об'єкт, який буде користуватись неабияким попитом.

Таблиця 1.

Основні напрямки анімації в туризмі

<i>Анімаційні програми подієвого туризму</i>	<i>Театралізовані вистави</i>	<i>Анімація в тематичних парках</i>	<i>Спортивна анімація:</i>	<i>Готельна анімація</i>
• святкові заходи; • карнавали; • фестивалі; • конкурси; • ярмарки	• народні свята; • рольові ігри; • рицарські турніри; • костюмовані бали; • спектаклі в історичних інтер'єрах	• атракціони; • відвідування; • зустрічі з казковими героями; • подорожі в минуле і майбутнє	• альпінізм; • аквапланування • бадмінтон; • бейсбол; • кеглі; • боулінг • водні види спорту та інші	• дискотеки; • концерти; • сауна; • аеробіка; • ресторан, бари; • дартс

Програми з рекреаційної та туристичної анімації готуються з урахуванням особливостей як окремих туристів, так і туристичних груп. До особистих характеристик туристів належать вік, стать, освіта, культурний рівень, темперамент, національність, віросповідання, соціальний статус. Вибір виду і форми програми в значній мірі залежить

також від природо-кліматичної характеристики місця організації анімаційної діяльності.

З метою можливостей впровадження у практику вітчизняних туристичних підприємств, зокрема готельного бізнесу, анімаційних заходів і програм наведемо в даній статті власні спостереження досвіду одного із готелів Туреччини.

Готель „Amara dolce vita”, побудований в 2005 році загальною площею 196000 квадратних метрів. Готель складається з трьох і чотириповерхових будинків, з'єднаних між собою. В готелі 379 стандартних номерів, з них 5 двокімнатних сімейних номерів, 2 двокімнатних люкси, 4 спеціально обладнаних номерів для інвалідів. Готель розташований в 70 км. від аеропорту м. Анталія.

Протягом дня для туристів пропонується розважальна програма, яку проводить анімаційна команда. Команда аніматорів складається з 35 осіб, до складу якої входять: генеральний менеджер анімації, шеф анімації, помічників шефа, хореограф, аніматори, декоратор і його помічники, дизайнери по костюмах для аніматорів. Надамо коротку характеристику їх функцій.

Генеральний менеджер контролює анімаційну діяльність і затверджує анімаційні програми. Анімаційний шеф стежить за виконанням обов'язків аніматорів, здійснює постановку шоу-програм і бере участь у них. Помічник шефа допомагає йому в організації денних заходів і вечірнього шоу. Він заміщує шефа під час його відсутності, бере безпосередню участь у програмах. Хореограф створює постановки протягом усього сезону, навчає танцям свою команду, ставить шоу й бере участь у них.

«Amara dolce vita» - це готель клубного типу і тому більшість гостей - родини з дітьми. Для них існує безліч розваг. Дітей завжди можна залишити у міні-клубі, де за ними догляне анімаційна команда, що проведе з ними безліч спортивно-розважальних заходів протягом дня. Це такий затишний дитячий куточок. У ньому працюють 10 аніматорів з Росії, України а також з Туреччини.

Кожний аніматор проводить спортивні денні заходи, які починаються о 10.30 ранку й закінчуються о 18.30 вечора. Тобто, туристи протягом дня можуть спробувати себе у волейболі футболі водному поло, стрільби з лука й інших видах спорту.

Наведемо приклад програми розважальних заходів у міні-клубі на тиждень:

Пн: 11:00 - малювання; 15:00 - вироблення масок з гіпсу; розмальовування масок.

Вт: 11:00 - колаж, аплікація; 15:00 - сімейний макіяж.

Ср: 11:00 - пікнік на галявині; 15:00 – спортивні олімпіади.

Чт: 11:00 - морська подорож на Банані; 15:00- водний боулінг.

Пт: 11:00 – техніка виробів з бісеру; 15:00 - розфарбовування обличчя;

СБ: 11:00 - водна гімнастика; 15:00 – катання на водних лижах.

НД: 11:00 - виготовлення з ниток різних казкових персонажів; 15:00 - похід до коней.

Двічі на день професійний хореограф проводить водну й степ-аеробіку.

Дуже насиченою виглядає програма аніматорів у вечірній час. О 21.00 для дітей аніматори з міні-клубу проводять міні-диско, де діти разом з батьками можуть потанцювати, а потім ще проспівати або станцювати сольоно.

Після міні-диско аніматори запрошують туристів на вечірнє шоу-програму. У програмі беруть участь професійні групи танцівників, циркачів, фокусників, акробатів. Тричі на тиждень аніматори представляють свою гумористичну програму. Протягом усього відпочинку туристи можуть побачити декілька шоу-програм.

Перелік анімаційних заходів і програм даного готельного підприємства можна було б продовжити, але вже наведені приклади свідчать про високий рівень організації анімаційної діяльності.

Таким чином, на основі зазначених вище теоретичних аспектів та на підставі власних спостережень організації анімаційного обслуговування на прикладі турецького готелю „Amara dolce vita”, ми можемо висловити переконання в тому, що, на жаль, ще багато українських підприємств не усвідомлюють усієї важливості наявності анімаційних послуг для клієнтів, тому велика кількість вітчизняних туристів надають перевагу відпочинку за кордоном.

Висновки. Розглядаючи перспективи і тенденції розвитку туризму в Україні, треба пам'ятати, туристичний попит безпосередньо залежить від таких факторів, як вільний час, платоспроможність населення і його бажання витратити кошти на туризм. Звісно, сучасна людина, отримуючи туристичні послуги, розраховує на задоволення своїх фізіологічних, психологічних і емоційних потреб.

Добре організувати роботу анімаційної служби можна тільки за наявності достатньої матеріальної бази. Для проведення шоу-програм, спортивних ігор і інших розважальних заходів необхідні відповідне устаткування і реквізит.

Завдання полягають також у визначенні основних складових моделі фахівця туристської анімації; визначення оптимального співвідношення практичного та теоретичного навчання та основних методів в процесі підготовки організаторів туристського дозвілля.

Виходячи з вище викладеного, можна дійти висновку, що анімаційний сервіс базується на декількох ключових компонентах. Формула реалізації анімаційного проекту виглядає наступним чином:

Кадри (Хто?) + Матеріально-технічна база (За допомогою чого?) + Місце (Де?) + Технологія (Як?) = Задоволення туриста відпочинком.

Таким чином, туристична анімація – дуже важлива частина сукупної діяльності туристичного підприємства (в санаторії, готелі, ресторані,

теплоході тощо), яка дозволяє виявити високий ступінь професіоналізму в плануванні, проектуванні і реалізації туристичного продукту.

1. Байлик С.И. Вступление в анимацию гостеприимства: Учеб. пособие / С.И. Байлик. – Х.: Прапор, 2006. – 160 с.
2. Гаранин Н.И. Менеджмент гостиничной и туристской анимации: Учеб. пособие / Н. Гаранин, И. Булыгина. – М.: Советский спорт, 2003. – 128 с.
3. Гальперина Т.И. Режиссура курортно-досуговых программ в работе менеджера туристской анимации: Учеб. пособие / Т.И. Гальперина. – М.: Советский спорт, 2006. – 168 с.
4. Килимистий С.М. Анімація в туризмі: Навчальний посібник. – К.: ФПУ, 2007. – 188 с.
5. Курило Л.В. Теория и практика анимации: 4.1. Теоретические основы туристской анимации: Учеб. пособие / Л.В. Курило; Российская академия туризма.. – М.: Советский спорт, 2006. – 296 с.
6. Лукьянова Л. Г. Рекреационные комплексы: Учеб. пос. / Л.Г. Лукьянова, В.И. Цыбух — К.: Вища шк., 2004. – 346 с.
7. Проблеми міжнародного туризму: Збірник наукових статей. // Килимистий С.М. Анімаційні форми дозвілля: історичний аспект. – К.: ПП „ППНВ”, 2010. – 640 с.
8. Практика сучасного туризму: соціальна та економічна ефективність: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ 14 жовтня 2008 р) // Міхо О.І. Підготовка фахівців сфери туризму до організації анімаційної діяльності. – К.: КУТЕП, 2009. – 488 с.
9. Стрельцов Ю.А. Культурология досуга: Учеб. пособие / Ю.А. Стрельцов. – М.: МГУКИ, 2002. – 186 с.
10. Шульга И.И. Педагогическая анимация как социокультурный и психолого-педагогический феномен / И.И. Шульга // Педагогическое образование и наука, 2008, № 2. – С. 55 – 59.

УДК 338.48-44

Киш Г.В.

ГЕОТУРИЗМ ЯК МОЖЛИВІСТЬ ПІЗНАННЯ УНІКАЛЬНОСТІ ДЕСТИНАЦІЇ

У статті розглядається сутність поняття «геотуризм», його основні принципи та особливості, визначається його об'єкт та мета. Автор визначає головні види туризму, які базуються на унікальності території, що і становлять основу формування геотуризму

В статье рассматривается сущность понятия «геотуризм», его основные принципы и особенности, определяется его объект и цель. Автор определяет главные виды туризма, которые базируются на уникальности территории, и являют основу формирования геотуризма.

The article deals with the essence of the concept of "geo-tourism," its basic principles and characteristics defined by its object and purpose. The author defines the maintypes of tourism that are based on the uniqueness of the territory, and are the basis of formation of geo-tourism.

Поняття «геотуризм» є досить новим для суспільства, а тому самі туристи його рідко використовують, натомість в професійних кругах він є достатньо відомим. Що ж таке геотуризм?

Передісторія виникнення поняття «геотуризм» (повна назва «геологічний туризм») не є складною. Багато книг, наукових праць, доповідей було написано на тему геології. Основна риса геології в тому,